

je tam imenovano zver oziroma steklega pesa, kakorkoli usmrtil.

6. Deželnemu odboru se naklada, pretresovati in deželnemu zboru staviti predloge, kako bi se pospeševal posel, spadajoč v področje občin, in kako bi se polajšala po novih naredbah občinam nastajajoča bremena.

7. Slavno c. k. ministerstvo za trgovino se naprosi, naj vodstvu Rudolfove železnice naroči, da svoj kolodvor v Ljubljani odpre za splošno sprejemanje popotnih in blaga.

8. Deželnemu odboru se naklada, skrbeti za to: da se tiste ceste, katere so deželo že mnogo stale, dodelajo in javni rabi oddajo.

9. Deželni odbor naj temeljito preišče in deželnemu zboru predlaga, ali in kako bi se izpeljala cesta iz Litije čez Lipinsko bukovje.

10. Deželnemu odboru se naroči, ako je mogoče, s podvzetnikom nemškega gledišča se pogoditi tako, da prihodnjič na prošnjo dramatičnega društva 13 deželnih lož za slovenske predstave in poleg štirih dosedanjih večerov še dva delavniška večera na mesec za slovenske predstave v gledišču temu društvu prepustiti.

11. C. k. vlada se naprosi, vsaj za vsako okrajno glavarstvo namestiti okrajnega zdravnika.

12. Deželnemu odboru se naklada, vse v izvršitev teh sklepov potrebno včiniti.

Ob priliki obravnave o deželno-odbornem delovanju je Tavčar nasvetoval, naj se prihodnjič v poročilo vzame izkaz vsega odpisanega davka po skupnih zneskih okrajnih glavarstev, in naj deželni odbor še posebno pozve, zakaj se v Radoljskem okraju ni odpisalo davkov; — dr. vitez Savinschegg je predlagal, naj deželni zbor hvaležno priznava, da se je kmetijstvo Kranjsko zdatno podpiralo iz državnega zaklada, — dr. Bleiweis je predlagal, naj se, gledé na to, kolika bremena se nakladajo županijam, deželni odbor obrne do c. k. deželne vlade, naj bi ona učinila, kar je treba, da bi se županijam policijski posel, ki jim dohaja po občinski postavi od 17. svečana 1866. leta s posluževanjem žandarmerije na prid občne varnosti polajšal; — baron Apfaltrern je nasvetoval, naj deželni odbor dela na to, da se postava od 2. januarija 1869. leta zaradi velikih občin izvrši nemudoma; — dr. Poklukar je predlagal, naj deželni odbor skrbi za to, da se zaostala dela pri deželnem knjigovodstvu nemudoma dodelajo, in da se strogo postopa zoper uradnike, kateri bi svoje dolžnosti ne spolnili; — dr. Razlag nasvetuje, pregled vseh med deželne uradnike in služabnike vsako leto razdeljenih nagrad naj se prihodnjič vzame v poročilo o deželno-odbornem delovanju, in gledé na razsajajoče bolezni (kozé) se je pri nagradah na sekundarje ozirati. Vsi ti predlogi so obveljali pri glasovanju.

Zarad notranje oprave realke je deželni zbor pooblastil deželni odbor, s pridržkom uravnave doneskov mestnih in deželnih za novo opravo in pripravo učnih pripomočkov za višo realko in s pridržkom povračila tega, kar bi se morebiti iz deželnega zaklada gledé te uravnave preveč plačalo, iz deželnega zaklada za celi strošek alikvotni donesek izplačati.

Murnik poroča o predlogu dr. Poklukarja zastran Loško-Tržaške in Ljubljansko-Karlovaške železnice in stavi v imenu gospodarskega odseka sledeče predloge, katerim je deželni zbor tudi enoglasno pritrdil, namreč te-le: 1) Ces. kralj. deželna vlada naj blagovoli pospeševati napravo za našo deželo in celo državo velevažnih železnic iz Loke v Trst in iz Ljubljane čez Dolenjsko v Karlovec s posebnim ozirom na Novomesto, in 2) c. kr. vlada naj pri nadaljevanju železnic iz Loke na severne kraje gleda po-

sebnost tudi na to, da se po krajši poti doseže zveza juga s severom in ker se to najprej doseže, če se Loka s cesarjevič-Rudolfovo železnico v Celovcu ali v Lauen-
dorfu zveže, se vlada naprosi, naj pri odločevanju te železnične črte gleda posebno na najmarljivejši obrtnijski trg vojvodine Kranjske, to je, Tržič.

Prošnja občanov iz Skrila, Zgornjega in spodnjega Gola zaradi podpore za cestna dela se je izročila deželnemu odboru v rešitev.

O predlogu dr. Razlaga, ki se glasi tako-le: „Da se zboljšajo razmere ljudskega šolstva na Kranjskem in da se v okoliščini nevarnosti preseljevanja znatne množine učiteljev v sosedne dežele, se naroča deželnemu odboru, naj potrebna sredstva prevdarja ter v prihodnjem zasedanju o tem poroča in nasvete stavi“, je v imenu šolskega odseka poročal Lavrenčič in je nasvetoval, naj se Razlagov predlog izroči deželnemu odboru v prevdarek in poročanje prihodnjemu deželnemu odboru.

Katastralni občini Šturiji v Postojnskem okraju se je zaradi šolske stavbe dovolil 50% občinski priklad za leta 1874, 1875, 1876.

Potem sta se potrdila računski sklep za leto 1872 in proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1874. Pri tej priliki se je prošnja nemškega učiteljskega društva za enakomerno plačo Kranjskih učiteljev z učiteljem v Doljni Avstriji deželnemu odboru s tem, da naj v tej zadevi dogovorno z deželnim šolskim svetom prihodnjemu deželnemu zboru poroča in nasvete stavi; potem ste se prošnji občin v Dvoru in v Strugah za podporo zaradi šolskih stavb izročili deželnemu odboru s tem, naj se ozira na nje če mogoče; — in siroti Ivani Mašekovi se je 50 gold. miloščine dovolilo.

Konečno je deželni zbor sklenil, naj se c. kr. ministerstvu priporoča prošnja občin sodnijskih okrajev Ribnica in Vélíke Lašice, da se ločite iz okrožja c. kr. okrožne sodnije v Novem mestu in da bi prišli pod deželno sodnijo v Ljubljani.

S tem je deželni zbor Kranjski svoja opravila končal. Deželni glavar vitez dr. Kaltenegger, ozi-
raje se na marljivo delovanje tega zborovanja, našteva glavniše izdelke te sesije in se poslancem zahvaluje za trud njihov na blagor domovini, vladnemu zastopniku pa za podporo in zakliče z vsemi poslanci presvitlemu cesarju trikrat „slava“! — C. k. vladni svetovalec vitez Roth odzdravlja v imenu vlade, dr. Bleiweis pa v imenu vseh poslancev in z njih glasno pritrditvijo izreka zahvalo deželnemu glavarju za brezstransko in vpludno, vseskozi izvrstno vodstvo mnogobrojnih razprav dotekle sesije.

Naši dopisi.

Iz Gorice 23. jan. — V eni poslednjih sej tukajšnjega deželnega zbora je odgovoril vladni komisar interpelaciji zastran samostalnosti tukajšnjega deželnega šolskega sveta (glej „Novice“ štev. 3); v predzadnji seji (16. dne t. m.) je zbor sprejel precej ostro resolucijo v tej zadevi, ki ima namen ustaviti prenarodbo v deželnem šolskem svetovalstvu. Al kaj se zgodi? Tisti dan po sklenjenem deželnem zboru so se prenarodbe „in optima forma“ vpeljale! Kakor se danes po Gorici pripoveduje, bodo imele šole na Goriškem od 1. februarja t. l. naprej te-le nove nadzornike: Deželni nadzornik za srednje šole bo g. Anton Stimpel (ki je že bil nadzornik za vse Primorsko pred l. 1869); deželni nadzornik za vse slovenske ljudske šole in za učiteljsko izobraževališče bo slavnoznani g. Anton Klodič; laške ljudske šole bo nadzoroval ud deželnega šolskega sveta, g. Ferd. Gatti. —

Administr. ekonom. referent je že 4. dne septembra imenovani namestništva svetovalec g. Winkler, in ker je on v državnem zboru na Dunaji, bode ga namestoval sedanji admin. referent pl. V. Hahn. Predsedništvo v deželnem šolskem svetu prevzame c. k. namestnik bar. Ceschi sam ali pa ga bo zastopal redni njegov namestnik, vsakočasni dvorni svetovalec, ali se vsakrat sproti za to pooblasti admin. referent. — Baron Rechbach, ki je dosedaj namestoval barona Cechi-a v dež. šolskem svetu, prevzame predsedništvo v okrajnem šolskem svetu Goriškem. — Pisarnica deželnega šolskega sveta bo (od februarja naprej) v Trstu; seje pa bodo v Gorici. In tako čudovito je — samostalnost Goriškega deželnega šolskega sveta — ohranjena! Sicer pa ni zoper osebe novih nadzornikov in admin. referenta kaj reči. Komentar k tem novim dolebam naj naredi deželni odbor.

Iz Vipave 26. jan. — Dne 2. svečana bode omlajena naša čitalnica imela priložnost, prvemu pesniku našega naroda — Valentinu Vodniku — slaviti njegov nam nepozabljivi spomin. Program tej veselici je zanimiv. Za slovesnostnim govorom prične se petje, katero bodo naši vrli fantje pod vodstvom gosp. Račič-evem v ta namen vršili. Potem sledi odlomek iz žaloigre „Marije Stuart“ prelepo od Fr. Cegnarja poslovenjeni dvogovor; v svesti smo si, da ta točka pri naših „lepih močeh“ tudi gotovo k lepemu vspehu pomore. Tudi petje gospodičin bode pri novem oživljenju naše stvari laborove peresce Vodniku na čast pripelo. Igra „Butek omikance za norce ima“, poslovenil J. Grabrijan — živa in mikalna, dogodkov iz domačega življenja polna, dozda ne še igrana, utegne marsikoga k vedrilu privabiti. In ker je predpustni čas, poskrbela se je tudi godba za pošten ples — lepi mladini v spodbudo družbinega življenja. Zato se nadajamo jako veselega večera. Odbor.

Iz Vranskega 20. jan. (Narodna naša čitalnica) napravi 2. februarja t. l. besedo in tombolo. Vse častite ude vljudno vabi odbor.

Iz Blok na Notranjskem 15. jan. — Pri nas je bila 30. decembra u. l. volitev novega občinskega zastopa, v katerega so voljeni: France Krašovec, posestnik iz Novevasi za župana, Jožef Modec, posestnik iz Novevasi, Janez Treven, učitelj od Fare in Anton Turk iz Volčjega, pa za obč. svetovalec.

Iz Mokronoga 26. jan. — Zopet smo imeli včeraj hud potres, ki se je ponoči trikrat ponavljal. Tak strah je bil med ljudmi, da so na ulice bežali; škode vendar ni posebne.

Iz Ljubljane. — Kar so kozé prišle v gostje tudi v Ljubljano, se je ustanovila tu zdravstvena komisija, ki si prizadeva omejiti kužno bolezen. Al njeni poduki o čiščenju prebivališč so ali napačno razumljeni ali nejasno dani bili, da si ljudje svoja stanovanja nespametno s karbolno kislino tako smradijo, da so zdravju (pljučam in možganom) očitno škodljiva. „Novice“ bodo drugi pot o tem več govorile.

— (Iz seje deželnega odbora 23. jan.) V smislu sklepa zadnjega deželnega zbora se razpiše služba oficijala pri deželnem računovodstvu z letno plačo 600 gold. in s petletnicami po 50 gold. — potem služba ingrosista pri deželnem računovodstvu z letno plačo 500 gold. in s petletnicami po 50 gld. in 2 službi kancelijskih asistentov z letnimi plačami po 500 gold. in s petletnicami po 50 gold.

— (Deželna komisija za povzdigo konjereje na Kranjskem) je v zadnji seji sklenila, c. k. ministerstvu kmetijstva predlagati, da se letos konjske premije delijo meseca septembra (kimovca) v 8 krajih, namreč v Cerknici, Ribnici, Št. Jerneji na Dolenskem

(prvikrat), Mokronogu, v Ljubljani, Kranji, Radoljci in v Bohinski Bistrici (prvikrat). Za razdelitev je namenjenih 385 cekinov in poleg njih 120 srebrnih medalij. Štacijoni za cesarske žebce so to leto: v Selu pod Ljubljano (s 4 žebci), na Vrhniki, v Ribnici, Kočevjem, spodnji Brezovici, Rakovniku, Zvuru, Postojni, Trojani — povsod po 2 žebca — in v Grmu 1 žebec. Nov štacijon se letos zavoljo pomanjkanja žebcev ni mogel nikjer narediti.

— (V zadnji seji deželnega šolskega sveta) je bila, kakor slišimo, živahna razprava o tem, da je vodstvo realkino po odhodu g. Schäferja na Prusko zopet nekoga Bavarca in Pruskega oficirja za suplenta telovadbe na tukajšnji realki v službo vzelo. Ljubljanski turnerji si svoje učitelje, če tudi Avstrijski državljani niso in nimajo spričal sposobnosti, kakor se je pri Schäferju pokazalo, najraje iz „velike Nemčije“ naročajo. Al turnverein naj dela kakor mu drago, in če bi bil tudi socijaldemokrata Most-a, ko je v Ljubljani bival, si udingal za učitelja; — druga pa je s šolami našimi; tu moremo in moramo zahtevati, da se naši ljudje, ki tudi so sposobni za telovadsko učiteljstvo, ne postavljajo za tujce, ki še Avstrijski državljani niso in spričal učiteljske sposobnosti nimajo.

— Gosp. deželni predsednik grof Auersperg, že več časa bolehen, se je z rodovino svojo v pondeljek podal v Gorico, kjer je milejši zrak memo tukajšnjega. Namestuje ga knez Metternich.

— Kakor slišimo, utegne v Ljubljano vendar priti ena državna založnica z zalogo 300.000 gld.; al čuditi se moramo vladnemu postopanju, da g. Horak, skušeni ravnatelj tukajšnje mnogoletne privatne založnice, je moral biti le posredni svetovalec o obravnavi državne založnice, ne pa poklican v komisijonalni posvêt. Le narodnjaka nikjer ne vmes! — to je geslo ustavoversko.

— (Magistrat), ki bode zidal novo ljudsko šolo v Zoisovem grabnu poleg Krakovega predmestja, vabi z razglasom od 21. dne t. m. podvzetnike, ki hočejo zidarska, tesarska, mizarska, ključarska, lončarska in še druga dela prevzeti, naj mu svoje ponudbe (oferte) z 10percentnim vadiumom do 9. februarja dopoldne izročijo. Skupni stroški novega šolskega poslopja so preračunjeni na 66.651 gold. 30 kr. Vse na drobno se zvê v magistratni pisarnici.

— (Mestni dohodki) za leto 1874 znašajo 130.103 gold., stroški pa 178.196 gold. — po takem bode primanjkovalo 48.093 gold.

— (Razmere tukajšnjega magistrata), ker se je prvi magistratni svetovalec gosp. Gutman podal v pokoj in dr. Hudec podeljene mu službe tajnikove ne vzame, so zdaj takošne, da župan g. Dežman skor ne more na Dunaj v državni zbor in je zarad tega na 3 tedne odpust dobil.

— (Na veliki letošnji sejm), malo živahen po štacurah, ker ljudem denarja manjka in tudi ženinov ni veliko, so prignali toliko goveje živine, da stari obiskovalci tukajšnjega sejma ne pomnijo toliko živine, pa tudi draga je bila; nič kaj posebne krave prodajale so se po 150 in še več gold., ena celó po 200 gld., volov lepih bilo je tudi veliko, par po 300, 400 in tudi 500 gold. Tudi kónj se ni manjkalo. Kupca pa ni bilo veliko.

— („Brencelj“) je zopet prifrčal tri številke debel, ki so napolnjene z zdravo šalo v besedi in podobah, katerih je takrat veliko. Na osmi strani kaže, kako smo se Slovenci pri volitvah „guncali“, da smo padli po krivdi Vošnjaka in Zarnika oboji, „mladi“ in „stari“, na tla, nemškutar pa je ostal na konju, kjer se nam posmehuje. Na zadnji strani pa je velika po-

doba, predstavljajoča dr. Razlaga in Zarnika, ki se povabita z Zagorcem vred k „večerji sprave“; na mizi je videti pečen zajec z napisom „Grabrijan“. Podoba ima sledeči podpis: Dr. Razlag: Slišal sem, da ste spekli prav dobrega zajca iz Vipave. — Dežman: Prosim, slobodno, le vsedite se! Ta zajec naj bo znamenje zveze med nami in vami. Dr. Zarnik: Naj bo! Jaz sem tako pečenko že od nekaj obrajtal in tudi zdaj me je privabil duh. Dovolite, da se vsedem. Oče Zagorec si doli tudi že prste liže.“ — Po vsem tem se priporoča „Brencelj“ sam, mi le dostavimo, da se za nj ravno zdaj prične VI. letnik in da velja le 3 gold. za celo leto, 1 gold. 50 kr. za pol leta in 80 kr. za četrt leta. —

— (Hranilnica) je v včerajšnjem občnem zboru gosp. baronu Wurzbach-u za 33.000 gold. prodala svojo hišo (nekaj Cvajerjevo) poleg nun.

— (Imenovanja.) Gosp. dr. Starè je po dovršenih študijah prišel za zdravnika v tukajšnjo vojaško bolnišnico, — gosp. Gr. Kršič pa je imenovan za c. kr. okrajnega sodnika v Ložu.

— Po smrti preblage prednice tukajšnjega nunskega samostana baronese Zierheimove postala je prednica mnogozaslužena gospá mater Jožefa Strusova.

— (Dvojne slovenske gledališke predstave) imamo omeniti: ene („Zblaznela je“) s prav živo pohvalo igre, ki jo je prestavil Kocelj, pa tudi igralcev, med katerimi sta se posebno odlikovala gosp. Schmidt in gospodičina Podkrajšekova; operete „Bekarjeva istorija“ pa tudi gospá Odijeva in gospoda Nolli in Kajzel vkljub vseh svojih prizadev niso mogli potopa rešiti. Zadnja predstava je pa bila Germovnikova komedija „Pogumne Gorenjke“. Igralci so storili, kar se je dalo, da se je radoval „Olymp“; gotovo, da samo ta in pa blagajnica sta bila zadovoljna s Germovnikovimi „Gorenjkami“.

— (Beseda Vodniku na spomin) 2. svečana v čitalnici naši obeta po programu svojem posebno interesantna biti. Med drugim se nam zagotavlja, da tako impozantni kor, kakor je „Iztočna zora“ od slavnogoznanega kompoziterja gosp. Zajca v Zagrebu, v katerem poje tudi priljubljeni pevec tukajšnje opere gosp. Chlumecky, ni bil še produciran v čitalnici. Al dajmo na znanje ves program te besede, ki je tako-le sestavljen: 1. Lehner — ouvertura „štiri človeške podobe“. Švira c. kr. vojaška godba. 2. Prolog v spomin Vodnika. Govori gospodičina Podkrajšekova. 3. Balfe — balada iz opere „Ciganke“, pesem za bas. Poje gosp. Chlumecky. 4. Jelen — „Slovenski domorodci“, veliki zbor. Poje moški zbor čitalnice. 5. Schubert — Adagio. Igrajo štiri člani vojaške godbe. 6. a) Staroslovenska pesem, in Liebe — b) „Na zvidenje“, pesmi za bas. Poje gospod Chlumetzky. 7. Zajic — „Iztočna zora“. Velika kantata za basolo in moški zbor s spremljevanjem orkestra. Samospeve poje gosp. Chlumecky. — Po besedi veliki ples. Odbor čitalničin ravno razpošilja vabila na to veselico s pristavkom, da udje čitalnični smejo ta večer seboj pripeljati tudi svoje prijatelje ali znance. Vstopnina za ta večer, katerega dohodki so namenjeni muzikalnim potrebščinam čitalničnim, je določena tako, kakor prejšnja leta.

— (Požigalčeva hči), izvirna Česka igra v 5 aktih, z veliko pohvalo v slovenskem našem gledališču predstavljana, pride 1. februarja v nemškem jeziku pod naslovom „Des Brandstifters Tochter“ na oder nemškega tukajšnjega gledališča. Gospod Kocelj, ki slovenski mojstersko predstavljaj „požigovalca“, je prevodil slovanski tekst v nemškega in bode tudi v nemškem gledališču predstavljaj „den Brandstifter“. Po takem bode

na dvojno stran zanimiva ta predstava in iz dveh taborov privabila občinstva obilo v gledališče.

— (Šole), zavoljo kužnih kóz že dalje časa zaprte, naj se začno zopet 3. dne prihodnjega meseca svečana. Tako je v včerajšnji seji zdravstvena komisija, gledé na to, da bolezen ne prihaja huja in tako še utegne več časa ostati, sklenila, začetek vseh šol navetovati c. k. deželni vladi, ki bode brez dvombe pri-trdila temu predlogu, da se začno 3. svečana.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Ko se je državni zbor 21. dne t. m. zopet začel, je — potem, ko je 7 na novo vstopivših Moravskih (slovanskih) poslancev obljubo storilo in je v njihovem imenu dr. Pražak objavil, da prihod njih ne pomeni tega, da bi priznavali pravo sedanje ustave, ampak da so prišli v državni zbor le zato, da bi pomagali mir delati med narodi Avstrijskimi — minister kupčijstva zboru v obravnavo izročil poštno pogodbo z Rusijo, finančni minister več načrtov postav o pristojbinah in postavu, po kateri naj se odpravi štempelj za oglase v časnikih, minister za nauk in bogočastje 4 verske postave, minister notranjih oprav zahteva 150.000 gld. v podporo Dalmatincem, kupčijski minister pa 250.000 gld. za telegrafe. Ker so neskončne važnosti verske postave, naj povemo našim bralcem na kratko njih zapopadek.

Prva postava v 58. §. naravnost odstranjuje konkordat in določuje vnanje razmere katoliške cerkve. Po ti postavi ne bodo imeli več škofje razsojevati, kdo je vreden in sposoben za kako cerkveno službo, ampak, prav kakor na Pruskem, država. Če bodo hoteli škofje komu podeliti kako faro, katere nima oddati cesar ali pa deželna gosposka, morali bodo deželni vladi naznaniti, komu to faro hočejo podeliti. Če gosposka v enem mesecu ne bode oporekala) ga smejo inštalirati, sicer pa ne. Zoper oporekovanje deželne gosposke morejo se pritožiti pri ministru bogočastja; če se njih pritožba usliši, smejo imenovanega duhovnika inštalirati, sicer pa ne. Če se kak fajmošter ali drugi duhovnik pregreši (se ve da zoper vlado) in vlada tirja, da ga škof odstavi, pa ta tega ne bi hotel storiti, v njenih očeh ta služba velja za izpraznjeno in morajo gosposke skrbeti, da kdo drug oskrbljuje državna opravila, ki so s to službo sklenjena. Dalje omenjena postava od škofov tirja, da morajo deželni gosposki naznaniti vse izpraznjene službe, ter jej v pregled dati vse svoje določbe, pastirske liste itd. Če vlada vidi, da kake cerkvene naredbe nasprotujejo javnim razmeram, jih mora prepovedati. Cerkevne gosposke morajo tudi vsako nenavadno službo božjo, preden jo ljudem naznanijo, naznaniti dotični gosposki. Teologične fakultete se bodo vrnale po posebni postavi in tudi patronati; dotlej veljajo dosedanje določbe. Država čuje nad cerkvenim premoženjem in tudi nad tem, da duhovne gosposke ne prestopijo svojega delokroga. — Druga postava v 30. §. določuje o vnanjih razmerah samostanov (kloštrov.) Ustanovitev novih samostanov mora vlada dovoliti, ki ima pravico tudi od že obstoječih tirjati njih pravila in jih odpraviti. Če kak redovnik (minih) noče več biti v samostanu, mu državna postava pripušča izstopiti. Predniki morajo vsako leto vladi predložiti imenik vseh udov in naznaniti jej vsako spremembo, ki se zgodi med letom in vse darove, ustanove, volila itd., ki jih dobé. Če se sliši kako nepostavno ravnanje, imajo politične gosposke pravico preiskovati samostane. Vnanji redovniki smejo se na Avstrijskem naseliti le s privoljenjem državnim. — Tretja postava